

Josep Maria Xercavins és llicenciat en Ciències Físiques. Especialitzat en qüestions tecnològiques, exerceix com a professor d'automatització industrial a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Des de la seva joventut ha estat un agitador, entre cendres, d'iniciatives socials, universitàries i polítiques. A principis dels anys 90 entra a formar part d'un grup que comença a reflexionar, des d'un àmbit de formació tecnològic, sobre com incorporar l'impacte de la tecnologia en els plans d'estudi dels tecnòlegs. Algunes d'aquestes reflexions són assumides en el document marc de la reforma dels plans d'estudis de la UPC. El resultat és el suport del Consell Social de la UPC i de l'equip de Govern a la proposta d'organitzar el I Congrés de Tecnologia, Desenvolupament Sostenible i Desequilibris que es va celebrar en el campus de Terrassa a finals del 95. La iniciativa ja té una filla: la càtedra Unesco UPC sobre Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global.

El fet de viure de manera sostenible sembla pur sentit comú. Des d'una perspectiva històrica, ¿quan i per què apareix l'interès pel concepte de sostenibilitat?

Actualment, potser la proporció dels límits és més visible a través dels residus que dels recursos...

Hi arribem a partir de la constatació dels desequilibris que existeixen en el planeta i dels límits de la natura davant l'acció dels éssers humans. Aquests dos conceptes s'expliquen i vénen condicionats pels models de desenvolupament, i des de la perspectiva actual, la tecnologia és l'eix -perquè el fa possible- d'un determinat model de desenvolupament. En el meu cas, m'interessa en el concepte de desenvolupament sostenible a partir d'una preocupació sobre els límits i els desequilibris. A partir dels anys 70 comença a haver-hi una primera aproximació a l'existència de límits fruit de la crisi energètica i dels informes del Club de Roma. Per tant, els primers tocs d'alerta és que hi ha límits, que els recursos d'energia no són infinits i que, a més, hi ha un creixement de la població. És l'arrel del concepte de la sostenibilitat.

Les tres paraules clau per emmarcar la consciència dels límits són població, recursos i residus. Certament, en els últims 25 anys, la proporció dels límits ha passat de l'àmbit dels recursos a l'àmbit dels residus. Ens hem preocupat molt per l'eficiència dels recursos però ens adonem que la població continua creixent i que el problema dels residus ha assolit grans proporcions. Pel que fa als recursos, els reptes estan no tant en els energètics com en els alimentaris. Al bell mig d'aquest magma, apareix el concepte de desenvolupament sostenible. Des del meu punt de vista, i tenint en compte que vinc de la generació del final del marxisme, la preocupació primera a partir de la reflexió sobre els límits és la solidaritat intrageneracional. En aquest fi de mil·lenni, per primera vegada en la història, som conscients que estem hipotecant la vida de l'espècie humana sobre la terra. Aquest és el concepte novedós i que hauria de produir un canvi copernicà en la manera d'entendre les coses en una doble dimensió: la intergeneracional i la intrageneracional, o sigui la solidaritat.

Té sentit parlar de desenvolupament sostenible si no existeix una veritable solidaritat entre el nord i el sud del planeta? Es poden endagar polítiques de sostenibilitat en una determinada ciutat o entorn urbà sense que existeixin polítiques globals?

¿Vivim una crisi conjuntural o va més enllà?

Vivim o presenciem l'espectacle?

Potser perquè no s'ha configurat encara una classe intel·lectual equivalent a la burgesia d'abans de la Revolució Industrial que prengui el timó d'aquest canvi social...

El reconegut economista ambiental Herman Daily proposa un paràmetre d'impacte que en comptes de mesurar la població mesura la població en relació al consum per càpita. Sota aquest esquema, l'estil de vida d'un ciutadà dels Estats Units té molt més impacte ambiental que, per exemple, la d'un xinès. Per tant, sota aquesta perspectiva, un individu que neix, creix i consumeix en un país desenvolupat produeix un impacte molt superior que una persona d'un país en vies de desenvolupament. Per tant, són imprescindibles els esforços perquè el món desenvolupat incorpori pautes de vida més sostenibles. La frase de Ramon Folch: "ajudem el sud canviant el nord" és del tot certa.

Joestic convençut que l'acció local és absolutament imprescindible però és cert que assolir la sostenibilitat és un repte essencialment global i, per tant, no serviria de res que Barcelona fos un exemple de sostenibilitat si no s'escampa i es practica al conjunt del planeta. Si totes les Barcelones no són sostenibles, mai construirem un planeta amb una vida sostenible.

Crec que ens trobem davant una situació de crisi de civilització. Som, com ha ocorregut en altres moments històrics, en un procés de canvi profund. Hi ha analistes que expliquen les grans transicions de la història de la humanitat com a processos lligats a un salt discontinu i bruscat en el nivell de comunicació i informació. Ara som en el moment del salt. La possibilitat de desplaçar-nos en qüestió d'hores a qualsevol racó del planeta gràcies a la velocitat dels transports i la implantació de les xarxes de telecomunicacions amb internet com a paradigma, són escales que trenquen de socarrel les escales de comunicació i informació que teníem. Res pot ser igual després d'aquests canvis. Abans sabíem que pasaven coses a Àfrica i d'altres indrets però ara ho podem veure i viure cada dia. Comunicativament ho podem fer tan nostre com els esdeveniments del nostre veïnat.

Com sempre, en la comunicació hi ha l'emissor, el mitjà i el receptor i aquesta depèn dels tres elements. Es pot distorsionar el contingut real de la comunicació però, així mateix, cada element pot influir perquè aquesta comunicació sigui real. En qualsevol cas, allò que és real és la comunicació inicial. Els canvis tenen una incidència global. Els residus, el canvi climàtic, la contaminació acaben afectant a tots els éssers vius del planeta i per tant introdueixen un element nou que configura la globalització. El problema és que no existeix una estructura política capaç de respondre i gestionar el nou context de comunicació.

Possiblement. Jo crec que estem en absència de paradigma; encara apliquem esquemes conceptuals que responen al paradigma marxista. Malgrat això, cada dia tenim més dades i més anàlisi clara de la crisi i, per tant, sóc optimista perquè crec que comencen a albirar elements nous i de canvi de marc. Contades totes les mancances i les insuficiències, el concepte de sostenibilitat i el de solidaritat intergeneracional, aporten elements nous per al desenvolupament d'un paradigma en el context de la globalització.

**Demana la globalització
repensar les formes de
govern?**

**El veritable poder mundial
d'avui són les transnacionals.
¿És possible subvertir un ordre
on el diner i el desig
d'acumular són valors
hegemònics?**

**¿Tenir en compte a les
generacions futures és
l'argument clau per
consensuar una societat més
sostenible?**

Des del meu punt de vista, davant la globalització econòmica i comercial cal pronunciar-se per la necessitat d'elements de govern mundial. L' informe Carlson sobre la reforma del sistema de les Nacions Unides defensa que no s'ha d'anar cap a un govern mundial i que s'ha de parlar de gestió global i de governabilitat global. Jo defenso el govern mundial.

Fins ara s'ha donat molta importància als diners. Però ara la humanitat té una capacitat immensa d'autodestrucció. Fins fa pocs anys a ningú no li podia passar pel cap, com element cultural fonamental, pensar amb les generacions futures. Si es pensa en un mateix i arribant a la conclusió de que no es pot modificar el món, la voluntat possessiva em sembla fins i tot explicable i natural. Justament per això la humanitat s'ha anat dotant d'instruments, que a la fi es tradueixen en estructures polítiques, per controlar els recursos. El canvi copernicà prové d'adonar-nos de la indispensable solidaritat amb els nostres fills. Si apel·lem a això, podem aconseguir el canvi cultural.

Jo vaig néixer a Rubí, a la comarca del Vallès Occidental. El meu germà és l'hereu i treballa la propietat familiar. El meu pare repetia sempre, mentre erem a taula, una frase: «no em sento l'amo de Can Xercavins sinó que sóc un gestor que he rebut un patrimoni i unes terres que haig de treballar de la millor manera possible per deixar-les als que vinguin després en les millors condicions possibles». És una lliçó existencial, útil, revolucionària i que en el fons ens porta al concepte de sostenibilitat. Aquest és l'argument central pel canvi ●

Lluís Reales